

Sygn. akt I USK 557/21

POSTANOWIENIE

Dnia 5 lipca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania K. P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.
o rentę z tytułu niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 5 lipca 2022 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 24 czerwca 2021 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od ubezpieczonej na rzecz pozwanego kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...], wyrokiem z dnia 24 czerwca 2021 r., oddalił apelację K. P. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 6 marca 2019 r., mocą którego oddalono jej odwołanie od decyzji organu rentowego odmawiającej przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Skargę kasacyjną wywiódł pełnomocnik odwołującej się, a we wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zawarł obszerny wywód wskazujący na konieczność wypowiedzi Sądu Najwyższego w odniesieniu do pojęć wynikających z ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 53, dalej ustawa emerytalna)

oraz ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 870, dalej jako ustawa zasiłkowa), a w szczególności: (-) czym różni się „choroba” (w rozumieniu ustawy zasiłkowej) od „naruszenia sprawności organizmu” w rozumieniu ustawy emerytalnej; (-) czy każda „choroba” w rozumieniu ustawy zasiłkowej stanowi „naruszenie sprawności organizmu” w rozumieniu ustawy emerytalnej. W ocenie skarżącego, w orzecznictwie Sądu Najwyższego nie sposób odnaleźć orzeczenia zawierającego porównawcze omówienie pojęcia niezdolności do pracy na gruncie ubezpieczenia chorobowego i pojęcia niezdolności do pracy na gruncie ubezpieczenia rentowego, zwłaszcza, jakie kryteria zadecydują o przyznaniu zasiłku chorobowego (świadczenia rehabilitacyjnego), a jakie będą podstawą przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy. Dodatkowo skarżący podniósł wątpliwości interpretacyjne wynikające ze sposobu zastosowania przez Sąd drugiej instancji art. 278 § 1 k.p.c.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie może być przyjęta do rozpoznania. Skarżący w sposób interesujący buduje okoliczności mające sprawić, że w sprawie występuje konieczność dokonania wykładni prawa w odniesieniu do normatywnego rozróżniania (identyfikacji) okresów niezdolności do pracy w rozumieniu ustawy emerytalnej oraz niezdolności do pracy w rozumieniu ustawy zasiłkowej.

Wstępnie należy zaznaczyć, że nie w każdym splocie podstaw prawnych dochodzi do konieczności wypowiedzi Sądu Najwyższego. Interwencja jest niezbędna w razie, gdy wyodrębnione normy prawne prowadzą do wątpliwości interpretacyjnych albo na ich bazie mamy do czynienia z rozbieżnością w orzecznictwie. Tymczasem na tle art. 12 ust. 1 ustawy emerytalnej zakres pojęciowy jest klarowny. Przede wszystkim nie chodzi o jakąkolwiek niezdolność do pracy, lecz niezdolność, która w znacznym stopniu uniemożliwia wykonywanie pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. Nie chodzi przy tym o aspekt

odnoszący się do wykonywania pracy dotychczasowej, zwłaszcza gdy wiek, poziom wykształcenia i predyspozycje psychofizyczne usprawiedliwiają rokowanie, że mimo upośledzenia organizmu możliwe jest podjęcie innej pracy w tym samym zawodzie albo po przekwalifikowaniu zawodowym. Także wcześniejszy, choćby długotrwały stan niezdolności do pracy ani aktualnie zaawansowany wiek ubezpieczonego lub trudności w znalezieniu zatrudnienia nie wykluczają negatywnego zweryfikowania uprawnień rentowych i nie uzasadniają ustalenia prawa do renty, jeżeli uprawniony nie spełnia ustawowych warunków, o których mowa w art. 12 ust. 1 i 3 w związku z art. 13 ust. 1 ustawy emerytalnej. Dane zagadnienie zostało już dostatecznie omówione w orzecznictwie (zob. spośród wielu wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 28 stycznia 2004 r., II UK 167/03, OSNP 2004 nr 18, poz. 320; z dnia 14 czerwca 2005 r., I UK 278/04, LEX nr 375618; z dnia 18 maja 2006 r., II UK 156/05, LEX nr 101299; z dnia 24 sierpnia 2010 r., I UK 64/10, LEX nr 653663; z dnia 3 lipca 2012 r., II UK 321/11, LEX nr 1265565; z dnia 12 lipca 2012 r., II UK 329/11, LEX nr 1265567).

Z kolei niezdolność do pracy w rozumieniu ustawy zasiłkowej nie koncentruje się na spozycjonowaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego (zob. skutki art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej), lecz zakłada li tylko czasowe odsunięcie od pracy zarobkowej, a więc z istotny rzeczy chodzi o przeszkody przemijające. Owszem zwykle tak się dzieje, że rozpoczęty okres choroby (przejściowej niezdolności do pracy) może okazać się na tyle poważny, że doprowadzi do realizacji innego ryzyka socjalnego (ubezpieczenia rentowego). O tym czy tak się stało zadecydują wiadomości specjalne (tu z zakresu medycyny), bazujące na zgromadzonym w sprawie materialne dowodowym przed organem rentowym (aspekt temporalny rozstrzygania o prawie do renty z tytułu niezdolności do pracy). Z tego względu nie chodzi o samo usunięcie przyczyny choroby, lecz o stwierdzenie czy utrzymujące się jej ujemne skutki są na tyle poważne, że pozwalają na stwierdzenie co najmniej częściowej niezdolności do pracy. Kontekst obu okoliczności jest dynamiczny, bo w grę wchodzi splot różnych przyczyn (chorób). Wobec tego przykładowe, jak czyni to skarżący, przytoczenie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 sierpnia 2015 r., I UK 387/14 nie może prowadzić do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, gdyż ten werdykt nie stanowi potwierdzenia istnienia w danej sprawie jednej z podstaw

uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., skoro przyczyną uchylenia wyroku Sądu drugiej instancji było zastosowanie prawa materialnego do niedostatecznych ustaleń faktycznych.

W analizowanym stanie Sąd Apelacyjny poszerzył materiał dowodowy i dopuścił dowód z opinii uzupełniającej biegłych lekarzy, realizując w ten sposób swoją funkcję rozpoznawczą. Skierowanie argumentów wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w stronę oceny dowodów (to czego zdaniem odwołującej się nie zrobił, a powinien był zrobić biegły) nie prowadzi do konieczności przyjęcia jej do rozpoznania. Oceny tej nie zmienia odwoływanie się do rodzaju schorzenia, gdyż ono nie tworzy swoistego domniemania niezdolności do pracy i nie przerzuca ciężaru dowodowego na stronę pozwaną. Innymi słowy mówiąc, ubiegający się o świadczenie rentowe winien przedstawić takie okoliczności faktyczne, które w świetle wiedzy medycznej uzasadniają zaliczenie go do grona osób co najmniej częściowo niezdolnych do pracy i tak się stało w sporze, bowiem skarżąca została zaliczona do grona osób częściowo niezdolnych do pracy. Jednak tego rodzaju samoistna przesłanka nie otwiera drogi do świadczenia, skoro powinny być spełnione pozostałe warunki. Te nie są już tak ocenne, jak stopień niezdolności do pracy. Naturalnie skarżący ma prawo dowodzić, że jego niezdolność do pracy powstała wcześniej, co nie oznacza, że w ramach tej samej jednostki chorobowej mamy do czynienia z automatyzmem. Rozwój schorzenia jest oceniany temporalnie, a wiedza i doświadczenie biegłych pozwala na wyodrębnienie momentu, w którym doszło do przekształcenia się niezdolności czasowej w okresową (stałą).

Równolegle w sprawie należy mieć na uwadze wątki procesowe. Koncentracja materiału dowodowego mieści się w obowiązках strony dowodzącej istnienia określonych skutków. Z tego względu Sąd drugiej instancji trafnie odwołał się do art. 381 k.p.c., ważąc także specyfikę postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych (kontrola zaskarżonej decyzji). Ten argument jest wystarczający w odniesieniu do wątku wynikającego z art. 278 § 1 k.p.c., bowiem na tym polu nie występują kolejne problemy wynikające z podstaw pozwalających na przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sumując, Sąd Najwyższy orzekł z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. O kosztach procesu orzeczono w myśl art. 398²¹ w związku z art. 108 § 1 k.p.c.

[as]